

BOUWMEESTER J.C.O. CAMMAN

De architect van het herbouwde theater Concordia

Het door Cornelis Kruisweg ontworpen theater Concordia uit 1897 brandde op 27 april 1930 af. Om de mogelijkheid van herbouw te onderzoeken richtte de gemeente een comité op, waarin onder anderen Kruisweg en directeur J. Padberg van Concordia zitting hadden. Het comité kwam in 1931 tot de conclusie dat ondanks de uitkering van de brandverzekering en een bijdrage van de gemeente herbouw alleen mogelijk was als een groot aantal verenigingen en particulieren financieel te hulp zouden schieten. Het comité slaagde er echter niet in de gelden bijeen te brengen.

■ J.C.O. Camman in 1934.

In 1933 gaf een consortium van beleggers de Bussumse architect Camman de opdracht twee bouwplannen voor de herbouw te maken: een plan voor een grote vergaderzaal op de nog bestaande grondvesten en een plan voor een goed geoutilleerd theater. Het consortium trad ook in overleg met de heer Padberg en legde samen met hem beide plannen voor aan de schoonheidscommissie. Besloten werd tot aanbesteding van het nieuwe door Camman ontworpen

Hermina Huijning. Na de lagere school ging hij als timmermans-knecht in de bouw werken. Hij pikte het vak snel op en na enkele jaren was hij volleerd timmerman. Hij bekwaamde zich in het maken van bouwtekeningen. In oktober 1898 ging hij als timmerman in Bussum werken, hij woonde toen op Kapelstraat 11. Hij solliciteerde in 1900 bij de Burgeravondschool in Hilversum als leraar in het vak lijntekenen, toegepast op het vak van de timmerman en werd er aangenomen. Omdat hij nog geen lesbevoegdheid had, werd hij

boekhandel. In 1908 besteedde Camman de bouw aan van de door hem ontworpen gebouwen voor de op te richten gemeentelijke gasfabriek van Watergraafsmeer.

Terug naar Bussum

In 1909 vestigde Camman zich als architect in Bussum in een pas door hemzelf ontworpen huis aan de Beerensteinerlaan 28. Hij zou nog heel vaak binnen Bussum verhuizen. Zijn eerste opdracht als Bussums architect kreeg hij van de Amsterdamse 'koopman in machinerieën' Gustaaf Adolf Edelmann. Camman liet door de aannemer Verhaar voor het echtpaar Edelmann de prachtige villa 'Sonnewende' bouwen aan de Emmalaan op de hoek van de Boslaan (Emmalaan 9).

Nadien publiceerde hij voortdurend aanbestedingen in de krant: voor door hem ontworpen landhuisjes, winkel-woonhuizen, maar ook grote villa's aan de Generaal de la Reijlaan, de Amersfoortsestraatweg en in het Spiegel. Camman controleerde tijdens het bouwproces nauwkeurig of de aannemers zich aan de door hem opgegeven bestekken hielden. Toen de aannemer Hoetmer zich in 1917 niet aan het bestek hield, verscheen er een advertentie in de krant: 'Ondergeteekende wenscht bij dezen te verklaren dat het huis in aanbouw aan de Koningslaan, hoek Koningin Emmalaan, niet volgens zijn plannen wordt uitgevoerd'.

Andere activiteiten

Vanaf 1901 tot 1915 werd Camman elk jaar tijdelijk benoemd als leraar lijntekenen aan de Burgeravondschool te Hilversum. In 1915 behaalde hij de zijn lesbevoegdheid, waarna hij de gemeente Hilversum vroeg hem nu een vaste aanstelling als leraar op de school te geven. Toen de gemeente dit weigerde, weigerde Camman de tijdelijke benoeming. In 1921 werd Camman door de gemeente Bussum benoemd tot lid van de commissie belast met het afnemen van het examen Bouwkundig Opzichter en Bouwkundig Tekenaar. In juni 1925 werd hij benoemd als leraar lijntekenen op de nieuw opgerichte Avond-Ambachttekenschool in Huizen. Op deze school gaf hij tot 1936 les.

Na de oorlog ging het echtpaar wonen in de Godelindestichting aan de Huizerweg, waar Camman op 10 juni 1952 overleed. Zijn vrouw overleefde hem bijna 23 jaar en overleed op 5 februari 1975. Beiden zijn begraven op de Algemene Begraafplaats in Bussum.

Bronnen: Bussumsche Courant en Hilversumsche Courant van verscheidene data; persoonsgegevens Archief Gooi en Vechtstreek

Eric Bor

Camman controleerde nauwkeurig of de aannemers zich aan de door hem opgegeven bestekken hielden

theater, waarover Clinge Doorenbos dichtte: 'Dank aan u, architect Camman, wat u heeft tot stand gebracht, zal voor u een monument zijn, tot in 't verre nageslacht'.

Jeugd

Johannes Christophorus Otto Camman werd geboren op 13 augustus 1873 als zoon van de Amsterdamse houtkoopman Frederik Willem Camman en Wilhelmina

voor het schooljaar 1900-1901 in tijdelijke dienst aangenomen. In mei 1901 verhuisde hij naar Herenstraat 67. In februari 1902 behaalde hij het diploma bouwkundig opzichter van de Maatschappij tot bevordering der Bouwkunst in Amsterdam, waarna hij al snel als opzichter aan de slag ging. Op 4 mei 1905 trouwde hij met Grietje Huisman uit Huizen.

Naar Hilversum

In 1906 werd hij op tijdelijke basis aangesteld als opzichter-tekenaar op het bureau van de gemeente-architect van Hilversum. Hij verhuisde met Grietje naar Nieuwegeweg 68 in Hilversum. In 1907 vestigde hij zich op dit adres als architect en vertegenwoordiger/deskundige van de Brandwaarborgmaatschappij l'Union. Voor de gemeente Hilversum maakte hij een revisie-tekening van de in de periode 1905-1907 verbouwde gemeentelijke gasfabriek. Deze tekening van 2,5 bij 2,25 meter met een schaal van 1 op 100 in verschillende kleuren maakte veel indruk en werd tentoongesteld in de plaatselijke

■ Herenstraat 32 is in 1900 gebouwd, maar Camman heeft er in 1915 deze gevel voor ontworpen.

■ Koningslaan 38-40 in 1925. FOTO JAAP VAN HASSEL

■ Villa De Witte Bergen, Parklaan 34 in 1915.

■ Villa Sonnewende, Koningin Emmalaan 9 in 1911.

■ Het tweede theater Concordia, kort na de bouw.